

системі відповідає точка n -мірному просторі. В n -мірному просторі будується область парето-оптимальних рішень, в якій для не зрівняльних показників покращення будь-якого параметру неможливо без погіршення інших показників ефективності.

УДК 618.3.016

ОРГАНІЗАЦІЯ І ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВНОГО ЦЕНТРУ УПРАВЛІННЯ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Л.В. Борисова, к.ю.н., доцент, НУЦЗ України,

О.В. Загора, к.т.н., доцент, НУЦЗ України,

Є.Є. Селесенко, НУЦЗ України,

А.Б. Феценко, к.т.н., доцент, НУЦЗ України

Ефективність державної політики по захисту населення й територій від надзвичайних ситуацій природного й техногенного характеру в значній мірі визначається якістю керування силами й засобами попередження й ліквідації ЧС. Для розв'язку численних управлінських завдань потрібне застосування сучасних інформаційних технологій вистави, обробки, зберігання, передачі й відображення інформації. Ці все більшою мірою базуються на використанні електронної обчислювальної техніки й створюваних на її основі автоматизованих систем, комп'ютерних мереж, мобільних телесистем, систем передачі даних, засобів зв'язку й іншої цифрової техніки.

В цілях інформаційного забезпечення управлінської діяльності ДСНС України, захисту населення й територій від надзвичайних ситуацій, забезпечення пожежної безпеки, а також безпеки людей на водних об'єктах; керування діяльністю органів виконавчої влади по попередження й ліквідації надзвичайних ситуацій; здійснення діяльності по організації й веденню цивільного захисту, екстреному реагуванню при надзвичайних ситуаціях, захисті населення й територій від надзвичайних ситуацій і пожеж, забезпеченню безпеки людей на водних об'єктах був створений Державний центр управління у надзвичайних ситуаціях (ДЦУНС).

Державний центр управління в надзвичайних ситуаціях (ДЦУНС) - є спеціально обладнаним і оснащеним технічними засобами основним пунктом управління ДСНС України, з якого в повсякденному режимі, в режимах підвищеної готовності, надзвичайної ситуації та надзвичайного стану здійснюється управління та організація оперативного реагування у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, координація дій органів управління і сил цивільного захисту залучених до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, взаємодія з центральними і місцевими органами влади та органами управління в надзвичайних ситуаціях інших держав.

ДЦУНС призначено для забезпечення роботи оперативно-чергової служби, оперативних груп ДСНС України, оперативного міжвідомчого штабу, штабів з ліквідації надзвичайних ситуацій регіонального чи державного рівнів, Спеціальної Урядової комісії з ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру щодо здійснення управління та організації оперативного реагування у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій, координації дій органів управління і сил цивільного захисту, залучених до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, взаємодії з центральними і місцевими органами влади та

органами управління в надзвичайних ситуаціях інших держав [1].

Основними функціями ДЦУНС є:

- організація керування при виконанні завдань в області, захисту населення й територій від ЧС, забезпечення пожежної безпеки й безпеки людей на водних об'єктах;

- організація єдиного інформаційно-керуючого простору ДСНС;

- організація взаємодії з вищими системами керування;

- організація спільного функціонування з міжнародними керуючими центрами через Інтернет і спеціалізовані глобальні інформаційні мережі;

- ведення й забезпечення абонентам системи й населенню доступу до інформаційних ресурсів баз і банків даних ДСНС;

- збір і комплексна обробка інформації від систем спостереження й контролю (моніторингу) природного середовища, потенційно небезпечних і критично важливих об'єктів, її селекція й розподіл між абонентами системи по приналежності;

- збір і обробка інформації про аварії, катастрофи, стихійні лиха від абонентів системи;

- вистава користувачам результатів розв'язку ФЗ по стану природного середовища й інших об'єктів спостереження для забезпечення інформаційної й інтелектуальної підтримки при виробленні управлінських рішень;

- формування й нагромадження сценаріїв і математичних моделей розвитку криз і надзвичайних ситуацій для вироблення відповідних рекомендацій;

Система керування ДЦУНС містить у собі територіальні, функціональні, відомчі підсистеми й вхідні в них інформаційні центри, диспетчерські служби, що відповідають прийнятому в країні адміністративно-територіальному подолу й структурі міністерств, відомств, організацій.

Організація та проведення аварійно-рятувальних і спеціальних робіт під час ліквідації надзвичайних ситуацій ДЦУНС засновані на використанні сучасних телекомунікаційних технологій при створенні й розбудові чергово-диспетчерських служб територіальних управлінь "112", систем моніторингу НС і керування інженерними системами будинків і споруджень, інформаційно-довідкові системи підтримки прийняття управлінських розв'язків у НС і Урядової інформаційно-аналітичної системи з питань надзвичайних ситуацій (УІАС НС)

Під час управління оперативно-чергової служби та координації дій у НС відповідно до покладених на нього завдань ДЦУНС бере участь у реалізації державної політики щодо вдосконалення єдиної системи оперативного реагування сил цивільного захисту на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру, організовує та забезпечує цілодобове оперативне чергування в апараті ДСНС України, функціонування системи збору, оброблення, узагальнення та первинного аналізу інформації про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій на території держави і за її межами, функціонування державного центру управління в надзвичайних ситуаціях, здійснює організаційно-методичне керівництво оперативно-черговими службами (оперативно-координаційними центрами) територіальних органів та сил центрального підпорядкування ДСНС України і інформаційно-аналітичне забезпечення роботи Штабу з ліквідації наслідків НС [2].

ЛІТЕРАТУРА

1. Положення про Центр управління в надзвичайних ситуаціях МНС України затвердженим наказом МНС від 11.10.2011 № 1080.

2. Положення про оперативний міжвідомчий штаб з ліквідації надзвичайних ситуацій, затвердженим наказом МНС від 28.04.2001 № 105.

УДК 351.7

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА АДЕКВАТНІСТЬ ЗАХОДІВ З ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

*П.Б.Волянський, д.держ.упр., доцент, заслужений лікар України, ІДУЦЗ,
М.Л. Долгий, к.б.н., доцент, ІДУЦЗ,
А.В. Терент'єва, д.держ.упр., с.н.с., ІДУЦЗ*

Проблеми ефективного та адекватного цивільного захисту населення, яке постраждало внаслідок надзвичайних ситуацій (НС) є одним з актуальних завдань сучасної охорони здоров'я та медичної науки, що зумовлено двома причинними факторами: по-перше, зростанням частоти та важкості НС, по-друге, виникненням нових типів НС, зокрема соціально-політичного характеру, що потребує особливого характеру організації процесу ліквідації наслідків НС.

Пошук і порятунк людей при катастрофах і НС з великою кількістю постраждалих (витоки нафти й особливо небезпечних хімічних речовин, непоодинокі випадки терористичних актів) складають 80% від всієї кількості випадків, тому ліквідація їх наслідків відбувається згідно заздалегідь розроблених принципів й алгоритмів.

Управління в НС полягає у постійному керівництві з боку органу управління та уповноваженого керівника з ліквідації НС залученими службами і силами та в організації виконання завдань з ліквідації НС або її наслідків.

Основними завданнями управління є: підтримання високого рівня морально-психологічного стану особового складу та постійної готовності до дій; завчасне планування дій сил; безперервний збір та вивчення даних про обстановку в районі НС; своєчасне прийняття рішень та доведення їх до підлеглих; організація та забезпечення безперервної взаємодії; організований збір та евакуація населення із зони НС; підготовка сил і засобів до проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, пов'язаних з ліквідацією НС; організація всебічного забезпечення сил і засобів; контроль за своєчасним виконанням заходів і завдань підлеглими та надання їм необхідної допомоги.

Факторами, що впливають на ліквідацію НС можна назвати наступні: політичні, економічні, інституціональні, соціо-гуманітарні, психологічні, технологічні, інформаційні, організаційні, просторово-часові.

Політичні фактори відображають розподіл основних завдань серед органів державної влади центрального і регіонального рівня, а саме: Кабінет Міністрів України, міністерства та територіальні органи управління.

Економічними факторами виступають фінансування заходів з ліквідації наслідків НС, відшкодування збитків постраждалим, матеріально-технічне забезпечення заходів цивільного захисту, що в свою чергу є комплексом організаційних, інженерно-технічних, правових та інших заходів, спрямованих на безперервне постачання органів управління і сил цивільного захисту, а також